

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Donato Carrisi
IO SONO L'ABISSO

Copyright © Donato Carrisi 2020

Translation Copyright © 2021 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03795-1

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

DONATO KARIZI

JA SAM
PONOR

Preveo Ljubeta Babović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2021.

Antoniju i Vitoriju, mojim sinovima, mojim najlepšim pričama.

Why I should pity man more than he pities me?
Zar da poštujem čoveka kad me on prezire?

Frankenštajn ili Moderni Prometej
Meri Šeli, 1818. godine

U kući je!

Frankenštajn – film iz 1931. godine, u režiji Džejmsa Vejla

7. jun

U samom vrhu natpisa nedostaje nekoliko slova, ostala su iskrivljena. Iako ima samo pet godina i još ne ide u školu, prepoznaje slova G i H, i zna da kružić uvek odgovara slovu O, koje je sada i znak čuđenja koji se ocrtava na njegovim usnama.

„Grand hotel“, čita Vera umesto njega, dok pokazuje na visoku zgradu kojoj se približavaju i koja ih čeka, sva uspavana. Prozori deluju kao mnoštvo slepih očiju. Po zidovima se ističu dugačke bore, brazde suvih suza. Natpisi i obojeni crteži, umesto da stvaraju radost, doprinose tome da zgrada liči na starog poniženog džina. Ulazna vrata izgledaju kao polomljena vrteška i preprečena su drvenim daskama. Sitno grmlje izniče iz asfalta na otvorenom trgu, kao prsti kostura koji pokušavaju da izađu iz grobova.

Usred hora nevidljivih cvrčaka čuju se samo Verine klompe i zvuk dečakovih plastičnih papučica. Dečak u plavim pantalonicama i majici na bretele u raskoraku je sa vremenom, ne uspeva da drži korak. Nasuprot njemu, Vera deluje tako sigurno u klompama sa visokom petom sa sjajnom predicom, poletna kao flamingo.

Sunce je zaslepljujuće. Ali dečak ne može a da ne podigne pogled i da se divi ženi dok hodaju zajedno, jedno pored drugog. Vera nosi naočare sa tamnim sočivima, kao mačka, tri krupne narukvice joj klize na lakat dok pridržava kosu od slame koja se njemu mnogo sviđa, ona sa roze trakom koja se okreće na sve strane i koju su ukrali u jednoj prodavnici suvenira. On ju je zamolio da je stavi na glavu pre nego što su izašli iz kuće i ona mu je udovoljila. Ispod šortsa i majice Vera nosi bikini sa zelenim i žutim cvetovima, poput onog što ga nose filmske dive. Njena

izuzetno plava i razbarušena kosa blista na jutarnjoj svetlosti. Koža joj je glatka i mekana, sa sićušnim i ljupkim tamnim mladežima, koji se mogu primetiti samo ako joj se priđe sasvim blizu.

Dečak je posmatra i rastužuje se. Ponekad mu se čini da ne zasluži tako lepu mamu. On tako musav i nezgrapan, ona tako savršena. „Hajde, skoro smo stigli“, podstiče ga Vera, pomalo ljutito.

Dečak je sav zadihan, hteo bi da je zamoli da malo uspore, ali to ne čini, zato što se plaši da će mu ona ispustiti ruku i nastaviti sama. Taj fizički kontakt toliko je redak da mu skoro ne izgleda istinito da se još uvek nije oslobodila njegovog znojavog stiska.

Ali danas je poseban dan.

Vera nosi preko ramena veliku torbu u koju je natrpala platna od frotira, zajedno sa ručkom koji se sastoji od dva sendviča i dve flašice koka-kole. Oseća se miris mortadele i zvuk flašica koje zveče.

Danas je njihova Velika avantura.

Govore o tome već nedeljama. Ona sama mu je to predložila i već to je bilo prilično čudno. Dečak je mislio da će Vera zaboraviti na to, kao i svaki drugi put. Ipak, to se nije dogodilo. Dala mu je obećanje i, kako se čini, održala reč.

Uopšte nije važno što mesto Velike avanture nije onakvo kako ga je zamišljao. Barem nema nikakve „muve zunzare“, nametljivog udvarača, zajedno sa njima. Usput se uvek okreću dok Vera prolazi, okružuju je sa njihovih hiljadu očiju i mrmljaju nerazumljivim i dosadnim glasom, kao muve. Samo što izgleda da ona to ne primećuje. Neko povremeno uspeva da je nasmeje i onda se događa da ga Vera pušta da uđe u njihov život a da ga ne pita da li mu je to po volji. Ali danas je drugačije. Danas niko neće nasmejati njegovu majku do te mere da zaboravi na svog dečaka.

Danas je Vera samo njegova.

Sada je već shvatio da „zunzare“ ionako dolaze i odlaze, niko ne ostaje. Vera se ponekad zamori od njih, ponekad se događa suprotno. Obično ne obraćaju pažnju na njega i njemu to odgovara. Ali ga ponekad neko primeti i možda počne da mu izigrava oca, iako to nije, i odlučuje da mu daje lekcije iz vaspitanja. Uspomena na poslednju lekciju je trag ispod pazuha, vatreni poljubac jedne cigarete.

Dečak ne zna ko je njegov pravi tata. Nikada to nije pitao Veru. Verovatno jedan od „zunzara“ u prolazu. Neki ružni i debeli tip, pre nego što je nestao, stavio je svoju gadost u Verin stomak. A rezultat je on. Možda mu je zbog toga Vera zabranila da je zove mama. On je tako zove samo u svojim mislima. Isto tako ne koriste ni reč „porodica“. Ali čak i Vera zna da, ako doneseš dete na svet, moraš da mu objasniš neke stvari i da se kasnije uveriš da ih je ono naučilo. Na primer, pre nekoliko nedelja su zajedno odgledali film i u njemu je bila jedna takva „porodica“ koja organizuje izlet na more. Bio je tu i dečak kao on. Njegov tata mu je poklonio masku za ronjenje i potrudio se da mu objasni kako da je koristi.

U tome se sastoji Velika avantura: Vera mu je obećala da će ga danas naučiti da pliva.

Nema kupaći. Ali kada je to saopštio Veri, pre nego što su izašli iz kuće, ona mu je odgovorila: „Ni ne treba ti, obične gaće će ti biti odlične.“

Sada mu to više nije važno, u redu je i tako. Dok mu srce lupa hiljadu na sat, zajedno sa njom probija se kroz žbunje i, gazeći po komadima maltera i polomljenom staklu, obilaze oko *Grand hotela*, sve dok ne stignu pozadi.

„Šta sam ti rekla?“, kaže žena oduševljenim glasom, pokazujući na bazen ispred sebe u obliku zrna pasulja.

Ne primećujući, dečak izvlači ruku iz majčine i ukoči se. Uprkos tome što ima samo pet godina, već je naučio koliko može da bude bolno kada se previše uzdaš u svoju maštu. Naročito kada je u pitanju neka Verina ideja. Ali je sada drugačije. Stvarnost je kamen u grlu.

Voda je crna. Mali leteći insekti i poneki vilin konjic jure, ovlaš dodirujući površinu koja deluje kao providna membrana.

„Onda, šta nije u redu?“, pita Vera, sva iznervirana.

„Ništa“, pokušava da se pretvara, ali zna da nije uverljiv.

„Hajde, reci šta je?“

Ali on baš ne uspeva da prikrije razočaranje.

„Možemo da se odmah vratimo kući“, preti Vera.

„Ne!“, požuruje da je zaustavi, plašeći se da je sve upropastio. „Ostajemo“, pokušava da je ubedi molećivim glasom.

Vera se za trenutak zagleda u njega, podiže obrvu iza tamnih naočara. Onda gleda oko sebe. „Da potražimo neko mesto da se sunčamo“, presuđuje, srećom, i izvlači frotir iz torbe. Na kraju se smeštaju na jednom proširenju, usred kruga razvaljenih ležaljki. Vera skida šorts i majicu i pruža se na zemlju. „Nećeš da se skineš?“, pita ga. „Hajde“, navaljuje.

Dečak počinje sa pantalonicama i tek posle toga skida i majicu na bretele. Njegova majka je sve vreme zagledana u njega, a on je zbunjen. Očekuje da Vera izvede jednu od svojih uobičajenih šala ili da ga nazove debeljkom ili buckom. Ali se ovog puta to ne događa.

„Zašto se ne bućneš?“, predlaže mu.

On kreće ka bazenu, sav zanemio.

Videvši njegovu reakciju, Vera prasne u smeh. Ali je to dobar smeh, zato što zatim pretražuje po torbi i kaže: „Ponela sam jedno iznenađenje za tebe...“

Iznenađenje? Iznenađenja njegove majke obično nisu zabavna. Kao onda kada mu je rekla da izlazi da mu kupi poklon za rođendan i onda ga ostavila samog u kući tri dana.

Ali mu Vera pokazuje par mišića za plivanje.

„Stavićeš njih za početak“, objašnjava mu, dok već počinje da ih naduvava. „Tako ćeš brže naučiti da plivaš.“

Ne može da veruje. Na kraju krajeva, Vera je ukrala nešto za njega dok su se zajedno muvali po nekoj radnji ili samoposluzi. Obično su to cipele ili odeća. Sve ono što dečak ima, uključujući i nešto malo igračaka, sve je ukradeno ili je nešto što je neko odbacio. Kada je majka završila sa naduvavanjem mišića, pomaže mu da ih stavi na ruke. On sav srećan posmatra narandžaste krofne oko svojih mišića. Sada samo mora da skupi hrabrost da uđe u tu vodu...

„Sada si spreman“, podstiče ga ona.

Dečak prilazi, pun poverenja, ali onda zastaje na pola puta: ne vidi majčinu senku pored sebe. Onda se okreće. Vera još uvek sedi na frotiru, pali cigaretu. „Ti ne dolaziš?“, pita je.

„Samo da završim ovu i dolazim“, obećava mu. „Počni bez mene.“

Dečak bi hteo da je sačeka. Ona to odmah shvata.

„Šta je... plašiš se?“

Dečaku se ne sviđa taj ton. Ali ga Vera često koristi. Ponekad se to događa u prisustvu nekog od njenih „zunzara“ i na kraju se završava zajedničkim smeuljenjem.

„Ne plašim se“, tvrdi on, dok pokušava da se pokaže sigurnim, zato što ne želi da uništi ovaj dan. Onda opet kreće ka bazenu. Kada stigne do ivice, ispruži nogu preko nje i umoči palac u vodu koja deluje kao da je pihtija. Zna da ga Vera gleda, oseća njene oči uprte posred njegovih lopatica. Zato ne želi da previše okleva. Odlučuje da sedne i da zagazi najpre nogama do kolena. Vidi ih kako nestaju u toj tečnoj senci i hladno golicanje počinje da mu se penje duž oznojenih leđa. Tako načet i nesiguran, počinje da duboko diše.

„Mišići će te održavati na površini vode“, uverava ga Vera sa svog mesta. „Pored toga, ja te držim na oku.“

Dečak traži snagu da uđe u tu nepomičnu tečnost. Zna da nema mnogo vremena. Vreme je saveznik straha, naučila ga je Vera onda kada ga je tresnula staklenom pepeljarom, jednog dana kada je bila nesrećna i kada je mnogo popila. Jedna suvišna bojažljiva sekunda i završio je sa velikom posekotinom iza levog uva.

„Ako to ne učiniš sam, ja ću te baciti u taj jebeni bazen“, kaže njegova majka promuklim glasom, dok ispušta oblak dima cigarete.

Dečak zatvara oči, odlučuje da to uradi.

Isprva potone, ali ga onda nešto potiskuje naviše. Mišići ga srećom održavaju na površini te crne čorbe. Ali se čini kao da se bazen probudio. Nije to prijatan osećaj. Onda odlučuje da grčevito pokreće noge, više da pobegne odatle nego da pliva.

„Vidiš da nije teško“, prekoreva ga Vera. „Sada pokušaj da ideš malo okolo.“

Da ide okolo? Kako to misli? Pa on ne zna ni kako da promeni pravac. Ali ne želi da je razočara. Zato se trudi, maše i rukama, pomera se ka središtu bare. To što je uspeo da prevali taj kratak potez ispunjava ga ponosom. Ali to traje kratko. Čini mu se da je okrznuo nešto ispod sebe. Kao da je osetio milovanje po članku na nozi. Naglo se okreće, želeći da se oslobodi toga. *Šta je to, nečija ruka?* Ispušta kreštav urlik – kao neka „tetcica“, rekla bi Vera – kada mu se noga zakačila za neko

strano telo, koje za trenutak izranja pored njega, pa onda ponovo tone u dubinu. To je suva i čvornovata grana. Čuje svoju majku kako se smeje izdaleka. Ali onda mu pažnju privlači nešto drugo. Izuzetno blag dašak vetra koji ga pogađa pravo u obraz. Ali odakle dolazi? Okreće se ka desnom mišiću za plivanje.

Nazire se rupica na narandžastoj plastici.

Ta beznačajna rupica dovoljna je da pobegne sav vazduh. Dok se mišić izduvava, oseća kako mu ruka postaje teža. Hteo bi da odlučno zamahne i vrati se ka ivici bazena. Ali nema vremena da reaguje, a već oseća isto i u drugoj ruci.

Počinje da ga napušta jedina podrška koja ga održava iznad ponora.

Koprcu se, potpuno ubeđen da prljava voda želi da ga zadrži. Vrhom brade neprestano zaranja u vodu, odvrtni čorbuljak penje mu se do usana. Bazen ne želi da ga pusti da ode. Njegova prva reakcija je da obavesti Veru o onome što mu se događa. Uspeva da podigne glavu u njenom pravcu i pokušava da je dozove, skoro da je u stanju da sasvim izgovori njeno ime. Scena koju vidi traje nekoliko trenutaka, i uznemiruje ga.

Vera je pokupila frotir sa zemlje i stavlja ga u veliku torbu.

Obuzima ga strah. Koči se i završava pod vodom. Jedva izranja. Batrga se. Opet gleda. Vera je navukla slamnati šešir i naočare u mačjem stilu i udaljava se okrenuta leđima, bokovi joj se njišu dok mirno hoda na klompama sa svetlucavom pređicom. Njegovo dečje srce govori mu da se to ne događa stvarno. Pokušava da vrišti, da je pozove. Ali zbog toga samo proguta još gorke vode i gubi dah. Batrga se, propada. Zabaćuje glavu unazad, da je potraži pogledom. Ne vidi je. Otišla je. Nije tu.

Njegova majka više nije tu!

Mišići su sada mlitavi crvljci. On plače i pravi krugove rukama. Iz ponora počinju da se pojavljuju otpaci. Okružuju ga. Plastične boce i konzerve, poneki zarđali kanister, kese sa smećem. U očajničkom pokušaju da se spase, čak nastoji da se uhvati za te otpatke, ali uzalud. Čuje svoje prigušene jauke, dok mu tople suze teku niz vlažno lice. U stomaku mu eksplodira užas zajedno sa strahom. Ivica bazena je blizu, a ipak tako daleko. I dalje je pod vodom, ali opet uspeva da ispliva na

površinu. Koliko će to da traje? Naredni udah mogao bi da mu bude poslednji, zna to. Rita se, ne želi da se pomiri sa sudbinom. Koprca se kao riba u ogromnoj sudoperi koja pokušava da se otrgne iz vrtloga smeća. Ivica je blizu. Ali ne dovoljno.

Ne dovoljno!

Oseća da ga snaga napušta. Oseća da mu noge popuštaju, ukočene grčevima. Ruke već nisu upotrebljive, skoro da ih više ne oseća. Debeljko se davi, debeljko tone, ponavlja u sebi, rugajući se samom sebi istim nemilosrdnim glasićem koji je Vera mnogo puta koristila da ga bocne.

Ali baš u tom trenutku otkriva nešto neočekivano. Neku tajnu ućutkanu u sebi ko zna koliko dugo vremena, možda oduvek, sakrivenu ispod naslaga masti.

Neku nepoznatu silu.

Ruke za koje je verovao da su nepokretne pružaju se same od sebe i snažno šamaraju površinu vode, noge i ruke oživljavaju i ulivaju mu odlučujuću snagu. Ne zna odakle potiče taj instinkt. To je kao da je neko drugi preuzeo kontrolu nad njegovim nespretnim telom. Glava mu izranja i on može da povrati dah. Pluća mu se ispunjavaju vazduhom koji znači život. Još jedan zamah. Pa još jedan. Sve dok se ne sudari sa klizavim zidom od armiranog betona, za koji se hvata mahnito, kako zna i ume. Ostaje tako, drhteći. Potpuno pobeledi prsti grčevito se hvataju za pločice bazena. Protresaju ga grčevi kojima ne uspeva da vlada. Prolaze sekunde, a zatim i minuti.

Oko njega se čuje samo ravnodušni poj cvrčaka.

Dok se sve vreme hvata za ivicu bazena, oprezno prilazi malim zadržalim stepenicama kojima nedostaje nekoliko prečaga. Uspinje se svom snagom i izlazi iz te tamne bare. Toplo je, ali on oseća hladnoću. Mokrać a mu teče između nogu, a da on to ni ne primećuje. U ušima odjekuju samo pomamni otkucaji srca.

„Mama...“, doziva prvi put prigušenim glasom. „Mama...“, ponavlja kroz jecaje, ne hajući što će ga ona prekorigiti zbog toga.

Ne zna šta da radi, ne zna kuda da ode. Samo dve stvari su sigurne.

Njegova majka ga je ostavila samog. I on sada zna da pliva.

1

Najmirnije mesto na planeti.

Čovek koji čisti je to pročitao u novinama koje je neko ostavio na sedištu u autobusu pre mnogo vremena.

Naslov se odnosio na jezero Komo.

Članak je u stvari govorio o kućama, ne o osobama. Prazne kuće, odlična prilika za ulaganje. Barem je on to tako shvatio. Nije bio mnogo dobar u čitanju i često mu je izmicao smisao rečenica. Ali ipak su ga veoma dirnule te reči i odlučio je da ih protumači kao neki znak.

Razmišljao je o tome i tog jutra u kasno proleće, dok je počinjao sa prikupljanjem otpadaka u četvrti malih kuća okruženih zelenilom.

Brojčanik kvarcnog sata kojem je poverio zadatak da otkucava vreme njegovog života pokazivao je tačno deset do pet. Još je bio mrak. Jezero se naziralo na horizontu kao dugačka grafitna linija, crna i srebrnasta. Na krivudavoj uličici koja se pela uz brdo nije bilo žive duše. Naravno, osim njega. Za volanom malog plavo-zelenog kamiona firme pod gradskom upravom, sa staklom spuštenim tek toliko da može da uđe svež vazduh i da mu ne pokvari urednu frizuru sa razdeljkom sa strane njegove crvenkastosmeđe kose.

Čovek koji čisti je posmatrao kuće, zamišljajući skriveni mir koji u njima vlada, san njihovih stanovnika koji će još nekoliko sati biti očuvan toplinom pokrivača. Mlade parove, one sa decom, starije bračne parove. Sve njih u svojim krevetima. Zatim su tu bili oni koji iz raznih razloga nisu imali porodicu. Udovci, razvedeni, ili žene i muškarci koji tokom života nisu pronašli nekog da bude sa njima. Usamljene osobe.

Mnogi od njih su umirali a nisu imali rođake, eto zašto je bilo toliko nenastanjenih kuća.

„Najmirnije mesto na planeti“, zapevuši tihim glasom. Ali je bilo i najusamljenije, iako to niko nije rekao. A upravo iz tog razloga je čovek koji čisti pre deset godina odlučio da se preseli baš tu. I usred svih tih samoća sada je tu bila i njegova.

Parkira se na ulici, ugasi motor. Vodeći računa da ne pokvari frizuru, navuče kapicu sa obodom na kojem je bio utisnut logo firme gradske službe. Siđe i ostade nepomičan, tiho zatvorivši vrata, i odmah ga obuzme zaštitnički mir, kao da mu je neko stavio topli pokrivač preko ramena. Skide naočare sa poniklovanim okvirima, očisti stakla krajem marame koju je nosio preko tamnozeleno uniforme, pa ih onda ponovo stavi da pogleda okolo. Nedaleko odatle je poneki prozor počeo da biva osvetljen, prvi predznaci skore poplave: ubrzo će ludilo ponovo zahvatiti svet.

Ali još ne. Za trenutak je on još uvek bio neosporni gospodar svemira.

Preostalo mu je diskretno bogatstvo od dva ili tri minuta pre nego što započne smenu. Odluči da ga iskoristi tako što neće previše remetiti to stanje predivne ukočenosti. Bili su to obični gestovi koji u to doba dana poprimaju drugačije, prijatnije značenje. Kao kada pucketu prstima i čuje taj slabašni zvuk koji će u haosu nestati i postati još slabiji. Ipak, jedna mu se stvar sviđala više od bilo koje druge: to što diše. Udahne i izdahne punim plućima. Bilo je to jedno od onih malih životnih zadovoljstava, mnogi su zaboravljali na njega ili mu nisu poklanjali pažnju. Čovek koji čisti je, naprotiv, naučio da ga ceni sa samo pet godina, dok je jedan smrdljivi bazen pokušavao da ga proguta.

Jutarnji vazduh je apsolutno bio nešto najbolje. Zbog toga je uvek pokušavao da dobije prvu smenu. Pored toga što nije morao da dolazi u dodir sa kolegama, među prednostima je bila i mogućnost da uživa u ekskluzivnom miru. Tako intimna privilegija nije mogla da se podeli sa nekim. Čovek koji čisti bio je ćutljiv. I kada je razmišljao, njegova rezonovanja su bila duga razmišljanja, protok nemih slika kroz glavu, suočenih sa skoro elementarnim osećajima.

Međutim, primetio je da je zbog njegove zatvorenosti drugim ljudima neprijatno.

Nije želeo da nervira druge svojim prisustvom. Niko ne voli da bude pored nekog ko nikad ne progovara ni reč, ko ne puši, ne pije alkohol, nije zainteresovan za razgovore o sportu ili o ženama i nema ni ženu i decu na koje bi se žalio. Čoveka koji nema prijatelja, rekao bi neko. Čoveka kojem ništa od toga ne treba, odgovorio bi on, kada bi mogao da na pravi način artikuliše ideju o sebi. Zato što, kada bi razmišljao o sebi, čovek koji čisti nije imao definiciju.

Čišćenje je nešto što ga najbolje prikazuje.

Bio je svestan da obični ljudi imaju negativnu percepciju njegovog posla. Shvatali su da neko mora da se bavi njihovim otpacima, ali su isto tako prećutno sažaljevali onog ko je za to zadužen. Kao da je to jedna vrsta prisile ili osude. Ali to njemu nije teško padalo. Nisu mu smetali gadni mirisi, ni to što mora da stavlja ruke na ono što je drugima odvratno. Neko je ipak morao da se prihvati tog nezahvalnog zadatka, bio je to neosporan zakon života.

Ta služba se u Komu i u zoni jezera odvijala diskretno. Bila je to neka vrsta igre prestiža. Svake noći, sve do izlaska sunca, čitava vojska radnika iz gradske službe bila je zadužena da očisti grad pre nego što se njegovi stanovnici probude.

Tri puta nedeljno, pre pranja ulica, mali plavo-zeleni kamioni prolazili su od kuće do kuće i sakupljali kese sa smećem koje je svaki građanin prethodne večeri vredno odlagao na trotoaru. Hermetički zatvorene i različitih boja, zavisno od sadržaja koji je u njih odložen, korišćene su za diferencirano sakupljanje uz poštovanje preciznog kalendara.

Bio je četvrtak i na redu su bili otpaci organskog porekla.

Kvarcni sat čoveka koji čisti ispusti kratak elektronski signal: tačno pet sati. Mogao je da započne smenu. Uze par zaštitnih rukavica iz kamiona, navuče ih. Onda se, u trenutku u kojem se zora pojavljivala sa milion iskri po površini jezera u daljini, uputi duž puste ulice i poče da skuplja kese ispred kapija kuća. Kada bi ih prikupio dovoljno, vraćao se nazad i bacao ih jednu po jednu sa proverenom preciznošću u veliki

kontejner na vozilu. Ne praveći nikakvu buku, bio je vrlo pažljiv. Onda ih je gnječio odgovarajućim štapom.

Rasporedili su ga u tu četvrt pre šest nedelja i, prateći redosled rada po smenama, narednog dana je trebalo da promeni zonu. Bilo mu je pomalo žao zbog toga, navikao je da odlazi tu. Sada će morati da negde drugde ponovo stvara svoje male navike.

Na primer, tokom tih šest nedelja, svaki put kada je dolazio pred kućni broj 23, zastajao je da gleda kućicu sagrađenu početkom dvadesetog veka, sa neobičnim trorogim prozorima, sa krovom u obliku piramide i okruženu gvozdеноm ogradom. Nalazila se na sredini puta između crkve i malog zamka. Čipkaste zavese su bile navučene, ali se kroz sims na kojem se nalazila saksija sa hortenzijom nazirao veliki jastuk na kojem se, šćućureno u krugu, nalazilo pet mačaka. Jedna srebrnasta, jedna crno-bela, jedna sa lepom riđom dlakom i dve tigraste.

Opraštajući se poslednji put sa tom posebnom kućom, čovek koji čisti jednim prstom namesti naočare koje su mu skliznule niz nos, zatim pokupi malu kesu sa organskim otpacima stavlјenu pored kapije.

Bila je teška jedva par kila.

Komo je bio najmirniji i najusamljeniji grad na svetu. I usred sve te samoće, pored njegove bila je tu i ona koja je pripadala osobi koja je stanovala u toj kući.

Vrati se prema kamionu, ali umesto da baci kesu na gomilu zajedno sa ostalim, otvori vrata i zavuče je ispod sedišta vozača.

Onda se pope u kabinu, upali motor i nastavi sa obilaskom.